

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

ВІТАЛІЙ ГОРОДЕЦЬКИЙ

ЕТНОДИЗАЙН ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК
2008 Р.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Інститут мистецтв
Кафедра декоративно-прикладного мистецтва

ЕТНОДИЗАЙН ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ

**Навчальна програма та методичні рекомендації
для студентів спеціальності
«Декоративно-прикладне мистецтво»
(спеціалізація)**

За редакцією професора Б.М.Тимківа

**Івано-Франківськ
«Плай»
2008**

УДК 745/749:371.214.114

ББК 85.12

Г70

*Затверджено на засіданні вченої ради Інституту мистецтв
Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника
(Протокол №10 від 25 червня 2008 року)*

Рецензенти:

кандидат мистецтвознавства, доцент,
член Національної спілки художників України
(Львівська національна академія мистецтв) **В. А. Гудак;**

заслужений художник України,
голова спілки ковальського мистецтва України
С. О. Полуботько;

кандидат мистецтвознавства, доцент
(Педагогічний інститут Прикарпатського
національного університету ім. В. Стефаника)
М. В. Гнатюк.

Городецький В. І.

Етнодизайн ювелірних виробів для студентів спеціальності
Г70 «Декоративно-прикладне мистецтво» (спеціалізація) :
навчальна програма та методичні рекомендації /
В. І. Городецький, Б. М. Тимків ; за ред. проф. Б. М. Тимківа. –
Івано-Франкіськ : Плай, 2009. – 91 с.

© Городецький В.І. Навчальна програма та
ілюстративний матеріал, 2009.

© Тимків Б.М. Методичні рекомендації, 2009.

© Видавництво «Плай» ЦІТ Прикарпатського
національного університету імені Василя
Стефаника, 2009.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Ювелірне мистецтво в Україні кінця ХХ – поч. ХХІ ст. – це унікальна сфера художньої творчості, генетично пов'язаної з професійним та народним мистецтвом, оновленням традиційних декоративних прийомів, художньо-технологічних засобів. Художники-ювеліри завжди демонстрували не тільки традиційну високу майстерність, а й свою індивідуальність, часто ідучи на різні експерименти, творчо вирішуюючи пластичними та формотворчими засобами свої мистецькі вироби.

Протягом останнього десятиліття в Україні відбувається становлення національної школи мистецтв, у тому числі й у мистецтві прикрас. На початку ХХІ ст. прикраси стають вираженням індивідуальності та часто економічного і соціального стану власника.

Сучасний художник-ювелір повинен володіти основними традиційними та новітніми технічними навиками художньої обробки металів, звертатись до глибин культурної спадщини свого народу, що надасть йому змогу збагнути пластичні властивості художнього металу, виробити свій індивідуальний стиль, знайти власні засоби самовираження, органічно об'єднавши в цьому виді мистецтва традицію і новаторство.

Для ювелірів притаманна подача у своїх творах, своєрідний синтез мистецтв, використання елементів скульптурної пластики, архітектури, графіки та інших засобів виразності світового та українського ювелірного мистецтва. Сьогодні вони широко застосовують такі матеріали як пластмаса або високоякісна сталь (булат), а також нетрадиційні для прикрас матеріали – кістку, дерево тощо.

Навчальна програма «Етнодизайн ювелірних виробів» для спеціалізації (Художня обробка металу) вивчається на II, III, IV, V курсах відділу художнього металу. Вивчення курсу здійснюється шляхом теоретичного викладання лекцій, проектування, практичних занять та самостійної роботи студента. При вивченні курсу «Етнодизайн ювелірних виробів» використовуються такі технічні засоби навчання: бібліотеки, музейні збірки, інтернет, фонди кафедри (проекти та роботи студентів попередніх років).

Студенти ознайомлюються із сучасними досягненнями українських та зарубіжних художників у галузі ювелірної справи, вивчають історію прикрас в Україні, що допомагає їм зрозуміти роль і місце саме українських прикрас від архаїчних часів до сьогодення, керуючись історичними аналогіями проектувати сучасні прикраси.

Поглиблене засвоєння знань проводиться в навчальних майстернях кафедри декоративно-прикладного мистецтва з метою оволодіння різноманітними техніками художньої обробки металу в ювелірній справі.

Програма поєднує вивчення традиційних народних технік художньої обробки металу з вивченням сучасних технологій створення творів ювелірного мистецтва, орієнтуючи навчальні завдання на сучасні вимоги.

Кожен тип прикрас має свої особливості в способі кріплення, носіння, матеріалу, технології виконання, формі, конструкції, які змінюються згідно з історичними етапами розвитку художньої культури. Сьогодні творчість для студента (художника) полягає в осмисленні цих традиційних форм у сучасні, актуальні форми, наповнені глибоким змістом.

Новаторське формотворення, проектування та виготовлення прикрас, традиційні форми та вміння знайти нові способи їх застосування, звернення художників до глибин культурної спадщини свого народу – це характерні тенденції, що розвиваються в сучасному ювелірному мистецтві.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ЕТНОДИЗАЙН ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ»

Тематичний план

№ п/п	Тема	Кількість теоретичних годин	Кількість практичних годин	Кількість самостійних годин
1.	Художня обробка металу. Традиції, художні особливості ювелірного мистецтва.	10		26
2.	Класифікація, асортимент, конструкція ювелірних прикрас, ювелірна мода.	4		
3	Декоративна обробка ювелірних прикрас.	8		20
4.	Виконання проектної частини за вибраною темою.	2	152	102
5.	Орієнтована тематика навчальних завдань.			
	Разом 324	24	152	148

1. ХУДОЖНЯ ОБРОБКА МЕТАЛУ. ТРАДИЦІЇ, ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ЮВЕЛІРНОГО МИСТЕЦТВА

Розвиток художньої обробки металу в Україні. З історії українських жіночих прикрас. Жіночі прикраси як невід'ємна частина народного жіночого костюма.

Металірство трипільської культури. Знакові системи трипільської культури. Історія досліджень змістового значення трипільсько-кукутенської орнаменталістики.

Ливарна технологія середньо-трипільського часу. Художні металеві прикраси древнього Галича XI–XII ст. Символіка та орнаментика Галича в металевих та керамічних виробах XII–XIII ст. Формування основних компонентів комплексу українських народних жіночих прикрас. Металеві прикраси в ансамблі чоловічого та жіночого гуцульського одягу. Мосяжні вироби гуцульських майстрів як явище високої духовної культури.

Своєрідність форм і орнаменту прикрас чоловічого та жіночого одягу.

Спорідненість гуцульської металопластики і давньоруського ювелірного мистецтва за формою і технологією виготовлення. Художні особливості мосяжних виробів.

Солярні символи в гуцульському народному мистецтві. Нагрудні хрести – типологічна група гуцульського мосяжництва. Традиції нагрудних символів на Гуцульщині. Типологічний та іконографічний аналіз нагрудних хрестів.

Орнаментальне поєднання солярних мотивів на оберегах. Жіночі прикраси як невід’ємна частина народного жіночого костюма XIX – початку XX ст.

Речові пам’ятки жіночих прикрас XVII–XVIII ст. Нагрудні прикраси «дукачі» як невід’ємна частина українського народного костюма.

Персні та обручки – невід’ємний компонент ансамблю прикрас у костюмі. Нагрудна прикраса «намисто» – основний компонент комплексу українського народного костюма.

Характерні художні особливості ювелірних виробів львівських майстрів.

Види золотарських виробів як доповнення народного жіночого костюма.

Завершення жіночого костюма – нагрудні прикраси (ланцюжки, намисто, кулони та ін.). Новаторські пошуки в напрямках неореалізму та неомодернізму ювелірних виробів. Сучасне європейське мистецтво в ювелірних творах Євгена Заварзіна.

В. Хоменко як провідна фігура в мистецтві художнього металу України II пол. XX ст.

2. КЛАСИФІКАЦІЯ, АСОРТИМЕНТ, КОНСТРУКЦІЯ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ, ЮВЕЛІРНА МОДА

Класифікація ювелірних прикрас за призначенням та матеріалів виконання.

Декоративне оформлення персня із кастом. Прості і складні персні.

Персні з елементами філіграні. Персні, прикрашені емаллю, черню, гравіруванням, карбуванням, хімічним травленням, золоченням.

Сережки як невід'ємна деталь жіночої головної прикраси. Сережки традиційних форм. Сережки зі вставками дорогоцінних, напівдорогоцінних і дорогоцінних каменів. Декоративне оформлення кулона. Декоративне оформлення медальйона. Декоративне оформлення намиста. Декоративне оформлення прикрас для рук – «наручні браслети». Замкнуті, пружинні та шарнірні браслети. Класичний стиль прикрас. Нагрудні прикраси – «згарди».

Жіночі та чоловічі нагрудні хрести.

Ювелірні прикраси стилю авангард. Прикраси, виконані в стилі «ФОЛЬКЛОР».

Мікростилі в ювелірному мистецтві. Прикраси під темою «чотири стихії» (земля, вогонь, вода, повітря.).

Сучасні ювелірні прикраси. Прикраси із нових та нетрадиційних матеріалів (титан, залізо, пластмаси, фарфор, дерево та ін.). Моделі сучасних ювелірних прикрас (персні, кільце, сережки, кулони, браслети, ланцюжки, підвіски, нагрудні хрести та ін.).

3. ДЕКОРАТИВНА ОБРОБКА ЮВЕЛІРНИХ ПРИКРАС

Гравірування. Литво. Хімічне травлення. Контурне карбування. Ажурне карбування. Рельєфне карбування. Декоративно-фактурне карбування. Карбування по литву. Канфарення. Емалі. Чорніння. Полірування. Випилювання. Оксидування. Патинування. Гальванічне покриття. Електрохімічне патинування. Золочення. Амальгамірування. Радирування.

4. ВИКОНАННЯ ПРОЕКТНОЇ ЧАСТИНИ ЗА ВИБРАНОЮ ТЕМОЮ

Виконання проектної частини в графічному вирішенні. Виконання проектної частини в кольоровому вирішенні. Виконання проектної частини в графічному та кольоровому вирішенні. Виконання проектної частини з використанням комп'ютерних технологій.

ОРИЄНТОВНА ТЕМАТИКА НАВЧАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

<ul style="list-style-type: none"> • Нагрудні прикраси, гривни	 <p>Фото 1 – 20</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Нагороди	 <p>фото 21 – 23</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Жіночі гарнітури, комплекти	 <p>фото 24 – 46</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Нагрудні прикраси, підвіски	 <p>фото 47 – 54</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Нагрудні прикраси, кольє	 <p>фото 55 – 60</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Нагрудні прикраси, кулони	 <p>фото 61 – 80</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Нагрудні хрести 	 <p>фото 81 – 92</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Брошки 	 <p>фото 81 – 92</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Персні, каблучки 	 <p>фото 108 – 127</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Серезки 	 <p>фото 128 – 140</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Браслети 	 <p>фото 141 – 144</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Пряжки 	 <p>фото 145 – 147</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Тематичні медалі 	 <p>фото 148 – 158</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Чільця, вінчальні корони 	 <p>фото 159 – 163</p>

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ЕТНОДИЗАЙН ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ»

Основними принципами організації занять з етнодизайну є:

а) передача студентам знань про першоджерела вітчизняної дизайнерської думки, витоки, художні і виконавські традиції народного мистецтва;

б) розвиток конструктивного мислення, формування уявлень про декоративність, які передбачають гармонійне й цілісне вирішення художнього виробу;

в) забезпечення проектної та художньо-виконавської культури, яка включає засвоєння певних принципів моделювання одягу та конструктивного вирішення предметно-просторового середовища, а також художньо-технологічних прийомів виготовлення та декорування виробів.

Формування у студентів знань про першоджерела вітчизняної дизайнерської думки, витоки, художні і виконавські традиції народного декоративно-прикладного мистецтва повинно здійснюватися на основі осмисленого запам'ятовування і сприйняття головних, загальних і локальних особливостей творів різних традиційних центрів народного мистецтва. Із цією метою під час занять доцільно використовувати різноманітний ілюстративний матеріал, особливо зразки творів професійних і народних майстрів, проводячи поглиблений художньо-конструкторський аналіз їх як об'єктів етнодизайну на основі повного відображення зв'язку із середовищем, життям, традицією, історією народу, з народним світосприйманням, національною свідомістю.

Під час художньо-конструкторського аналізу художньої речі необхідно висвітлювати такі питання: вказати де, ким і як створений твір; яким чином форма, конструкція, декор, техніка виконання узгоджені з матеріалом і призначенням виробу; звернути увагу на різноманітність орнаментальних мотивів і техніки їх виконання в народному мистецтві; з'ясувати загальне місце в художніх виробках різних шкіл традиційного прикладного мистецтва; роль чуттєвого сприйняття природи і навколишнього середовища в процесі виготовлення художнього виробу майстром.

При доборі взірців художніх виробів не слід обмежуватися тільки одним видом народного промислу – дуже важливо дати сту-

дентам уявлення про різні види традиційного декоративно-прикладного мистецтва (кераміка, вишивка, різьблення тощо), їх своєрідність, відзначити ансамблевість художніх речей – їх гармонійне поєднання з навколишнім середовищем, іншими речами.

Доцільно, щоб на заняттях студенти могли робити начерки і зарисовки окремих художніх виробів, які бажано виконувати як з експонатів музею, так і з археологічних знахідок, а також зразків народного мистецтва, що зберігаються в музеї або фонді навчального закладу. Перед студентами слід ставити конкретне завдання: виконати короточасні й довготривалі зарисовки всього виробу та фрагментів найбільш виразних орнаментальних мотивів різних шкіл народного мистецтва. Такі матеріали складатимуть цінний методичний фонд кожного студента, на основі якого він надалі створюватиме власні творчі композиції художніх виробів.

Під час зарисовок засвоюються формотворчі, стилістичні та колористичні принципи, за допомогою яких народні майстри створювали гармонійно довершені твори, простота і лаконічність яких не перестають дивувати і до нині.

Духовний світ і естетична уява народу століттями склалися в щоденному спілкуванні з природою, яка наділила його відчуттям краси, прагненням створювати навколишні предмети яскравими й досконалими. Тому для формування у студентів уявлень про декоративність необхідно розвивати у них здатність сприймати і цінувати не тільки зразки мистецтва, але й навколишню природу, явища живої дійсності, бачити красу й досконалість форм. Цьому сприяє проведення екскурсій на природу, під час яких доцільно робити начерки й зарисовки різних об'єктів. Це допоможе студентам глибше зрозуміти походження, характер і зміст декоративних форм у народному мистецтві, розкриє можливості й засоби застосування їх у майбутній творчій діяльності.

У процесі роботи над орнаментальною композицією необхідно націлювати студентів не тільки на відтворення відомих їм мотивів, але й на створення нових декоративних образів, навіяних різноманітністю та багатством навколишнього рослинного й тваринного світу. Проектування орнаментально-сюжетних композицій має важливе значення для формування розуміння цілісності художнього виробу. І лише безпосередня робота над таким вирішенням художнього виробу допоможе студентам розвинути знання композиційних законів побудови форм і декору виробу.

Формування у студентів відчуття декоративності слід починати з простого: дати їм загальне поняття про орнамент, пояснити його зв'язок із природою, народним досвідом, традиціями національної культури й тому подібне, підкреслити характерні особливості побудови орнаменту, його художньо-образний зміст. Під час таких занять студенти повинні творчо використовувати традиційні елементи і мотиви орнаменту, форми виробів місцевої школи народної творчості, komponуючи їх по-своєму.

Практичні заняття слід спрямовувати на формування у студентів виконавських навиків і умінь для виготовлення художніх виробів на основі знань, отриманих у процесі теоретичного навчання (особливо – художньо-конструкторському аналізу виробів). На цих заняттях необхідно глибоко вивчати і використовувати в роботі ту техніку і високохудожні прийоми народного декоративно-прикладного мистецтва, які мають значні художні традиції і пов'язані з дійсно національною культурою. При цьому студенти не копіюють зразки, а творчо використовують отримані знання і навички художньої діяльності. Виконані студентами роботи повинні вирізнятися яскравою національною своєрідністю, певною художньою цінністю, характеризуватися якістю виконання, бути суспільно корисними.

Отже, етнодизайн як інноваційна форма розвитку прикладного мистецтва передбачає активне використання багатовікової спадщини української культури в сучасному дизайн-проектуванні інтер'єрів, предметів побуту та моделюванні одягу, ювелірних аксесуарів, що приведе до його збагачення та подальшого розвитку, неперервності народних традицій, які органічно ввійдуть у сучасність, набуваючи нового живого змісту.

ЗАВДАННЯ 1. Залежність форми предмета від матеріалу, художньо-технологічних особливостей, конструкції, стилістики авторського виконання. Виконуються наступні завдання на вибір:

- проект персня, литого з бронзи, гравірованої або травленої роботи;
- проект кулона, литого з бронзи, гравірованої або травленої роботи;
- проект поясної пряжки, литої з бронзи, штампованої з алюмінієвого листа, ажурної;

матеріал – папір, олівець, акварель або гуаш. Розмір формату – А3. Масштаб 1:1. Рішення – кольорове.

Задача: формування цілісного художнього твору, використання збору ілюстративного матеріалу, зарисовок робіт професійних та народних майстрів, набуття навиків у створенні виробів, виконаних із певних матеріалів із використанням заданої технології, особливості побудови орнаменту, його художньо-образний зміст.

ЗАВДАННЯ 2. Набуття навиків у створенні виробів, в яких форма гармонійно пов'язана з декором, дотримання пропорційних ділень (горизонтальних, вертикальних), масштабу елементів декору відносно виробу в цілому. Виконуються наступні завдання на вибір:

- проект плоского сюжетно-тематичного предмета, наприклад: нагрудний значок або медаль;
  - проект нагрудного хреста;
- матеріал* – папір, олівець, акварель або гуаш. Розмір формату – А3. Масштаб 1:1. Рішення – кольорове.

Задача: формування цілісного художнього твору, використання збору ілюстративного матеріалу, зарисовок робіт професійних і народних майстрів, музейних експонатів, вирішення сюжетно-тематичної композиції з використанням орнаменту, геральдики, шрифту, сюжетно-тематичних мотивів і т. д.; передача органічного зв'язку форми предмета із сюжетно-тематичними елементами.

ЗАВДАННЯ 3. Жіночий гарнітур. Залежність форми предмета від матеріалу, художньо-технологічних особливостей, конструкції. Виконуються наступні завдання на вибір:

- проект нагрудної прикраси – кільце в комплекті із сережками;
- проект нагрудної прикраси – кільце в комплекті із сережками та брошкою;
- проект нагрудної прикраси – кільце в комплекті із сережками та перснем;
- проект нагрудної прикраси – кільце в комплекті із перснем і браслетами;

матеріал – папір, олівець, акварель або гуаш. Розмір формату – А3. Масштаб 1:1. Рішення – кольорове.

Задача: створення групи предметів, що складають єдиний комплекс, використання збору ілюстративного матеріалу, зарисовок робіт професійних та народних майстрів, музейних експонатів.

ЗАВДАННЯ 4. Гарнітур декоративних предметів. Набуття навиків у створенні виробів, в яких форма гармонійно пов'язана з декором, масштабу елементів декору відносно виробу в цілому. Виконуються наступні завдання на вибір:

- проект декоративної шкатулки для ювелірних прикрас;
- проект подарункового сервізу;

матеріал – папір, олівець, акварель або гуаш. Розмір формату – А3. Масштаб 1:1. Рішення – кольорове.

Задача: передача єдності тематичного рішення будь-якими художніми засобами орнаменту або сюжетно-тематичної композиції, формування цілісного художнього твору, використання збору ілюстративного матеріалу, зарисовок робіт професійних та народних майстрів, музейних експонатів.

ЗАВДАННЯ 5. Жіночий або чоловічий перстень. Виконуються наступні завдання на вибір:

- проект персня із застосуванням техніки гравірування;
- проект персня із застосуванням техніки художнього травлення;
- проект персня із застосуванням техніки холодної емалі;
- проект персня із застосуванням техніки лиття;
- проект персня із застосуванням напівдорогоцінного каміння;

матеріал – папір, олівець, акварель або гуаш. Розмір формату – А3. Масштаб 1:1. Рішення – кольорове.

Задача: формування цілісного художнього твору, використання збору ілюстративного матеріалу, зарисовок робіт професійних та народних майстрів, музейних експонатів.

ЗАВДАННЯ 6. Жіночі чільця або вінчальні корони;

матеріал – папір, олівець, акварель або гуаш. Розмір формату – А3. Масштаб 1:1. Рішення – кольорове.

Задача: вирішення сюжетно-тематичної композиції з використанням орнаменту, сюжетно-тематичних мотивів і т. д.; передача органічного зв'язку форми предмета із сюжетно-тематичними елементами, використання збору ілюстративного матеріалу, зарисовок робіт професійних та народних майстрів, музейних експонатів.

Фото 1. (Взірець) Є. Заварзін. Нагрудна прикраса. Гривна «Легенда», м. Київ

Фото 2. (Взірець) С. Микита. Нагрудна прикраса, м. Львів

Фото 3. В. Городецький, Р. Півень. Нагрудна прикраса «Згарда», м. Івано-Франківськ

Фото 4. (Взірець) В. Шоломій. Нагрудна прикраса, м. Львів

Фото 5. (Взірець) В. Шоломій. Нагрудна прикраса, м. Львів

Фото 6. (Взірець) О. Гаркус. Нагрудна прикраса «Згарди», м. Косів

Фото 7. (Взірець) С. Микита. Нагрудна прикраса, м. Львів

Фото 8. (Взірець) С. Микита. Нагрудна прикраса, м. Львів

Фото 9. (Взірець) О. Гаркус. Нагрудна прикраса «Шелести», м. Косів

Фото 10. (Взірець) В. Шоломій. Нагрудна прикраса, м. Львів

Фото 11. (Взірець) С. Микита. Нагрудна прикраса, м. Львів

Фото 12. (Взірець) О. Гаркус. Нагрудна прикраса «Згарда», м. Косів

Фото 13. (Взірець) В. Шоломій. Нагрудна прикраса, м. Львів

Фото 14. (Взірець) В. Шоломій. Нагрудна прикраса, м. Львів

Фото 15. (Взірець) В. Шоломій. Нагрудна прикраса «Гривна», м. Львів

Фото 16. (Взірець) О. Гаркус. Нагрудна прикраса «Несамовите», м. Косів

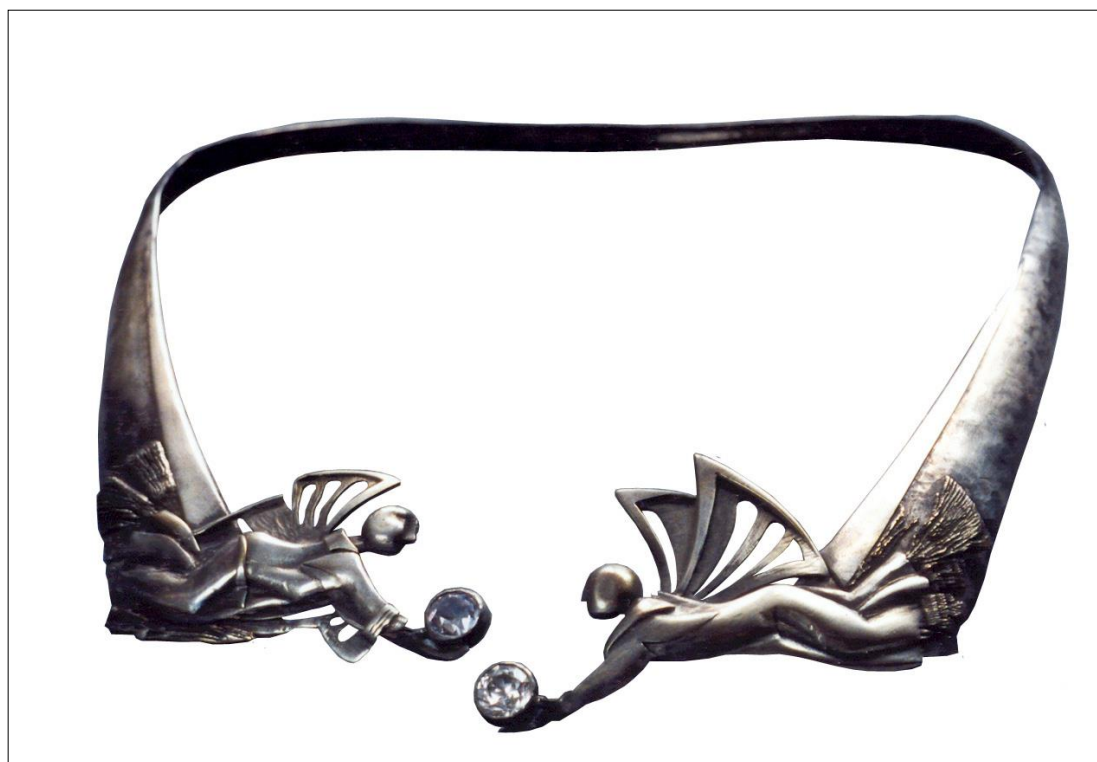

Фото 17. (Взірець) В. Шоломій. Нагрудна прикраса, м. Львів

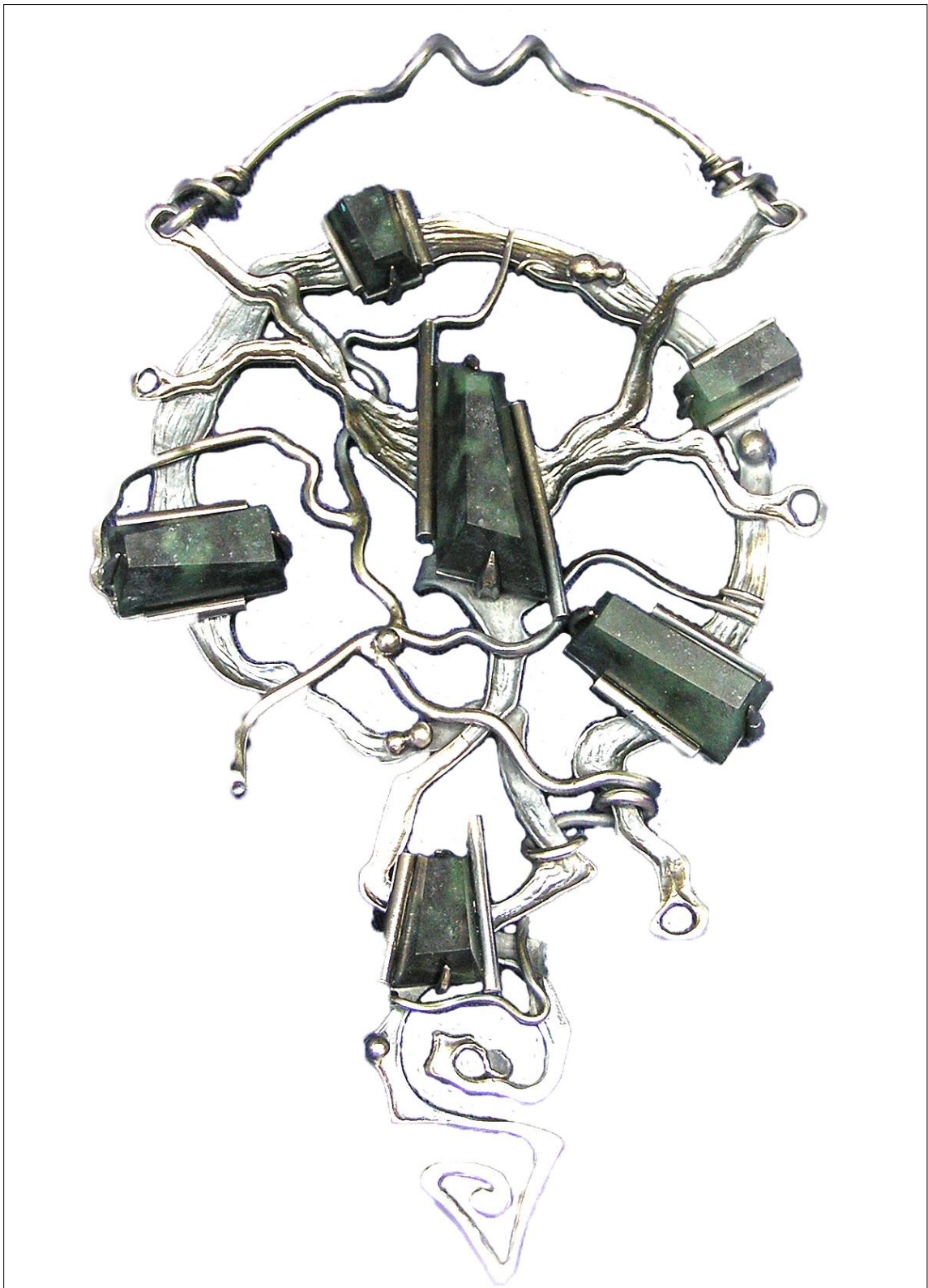

Фото 18. (Взірець) А. Гарджук. Нагрудна прикраса, м. Косів

Фото 19. (Взірець) Ю. Савельєв. Нагрудна прикраса «Гривна», м. Санкт-Петербург

Фото 20. (Взірець) О. Гаркус. Нагрудна прикраса «Сердечний хрест», м. Косів

Фото 21. (Взірець) В. Шоломій. Нагорода, м. Львів

Фото 22. В. Шоломій. Кулон «Прометей», м. Львів

Фото 23. (Взірець) В. Шоломій. Нагорода, м. Львів

Фото 24. (Взірець) К. Большакова. Жіночий гарнітур, м. Вижниця

Фото 25. (Взірець) О. Гаркус. Жіночий гарнітур, комплект, м. Косів

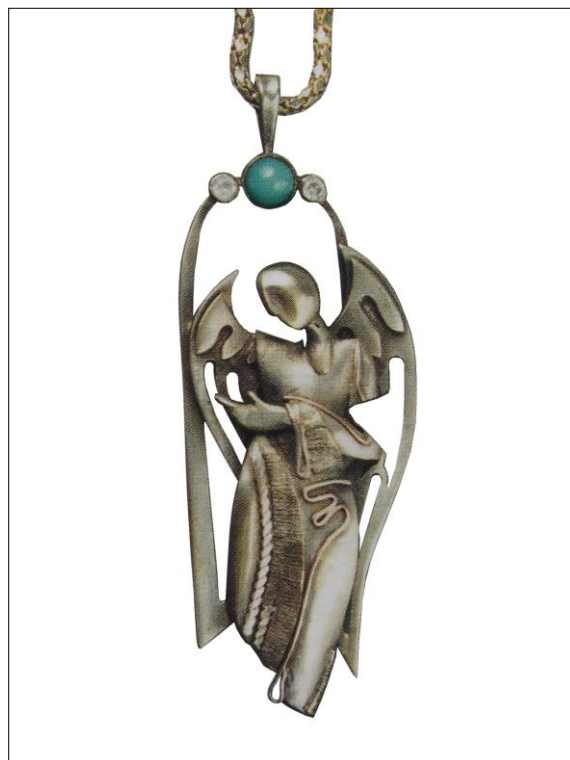

Фото 26. (Взірець) В. Шоломій. Нагрудна прикраса, кулон, м. Львів

Фото 27. (Взірець) О. Гаркус. Жіночий гарнітур «Чортополох», м. Косів

Фото 28. (Взірець) Р. Гарматюк. Жіночий гарнітур, комплект, м. Косів

Фото 29. (Взірець) Р. Гарматюк. Жіночий гарнітур, комплект, м. Косів

Фото 30. (Взірець) В. Черненко. Жіночий гарнітур, м. Вижниця

Фото 31. (Взірець) В. Шоломій. Кулон «Мрійник», м. Львів

Фото 32. (Взірець) Є. Головатюк. Жіночий гарнітур, м. Вижниця

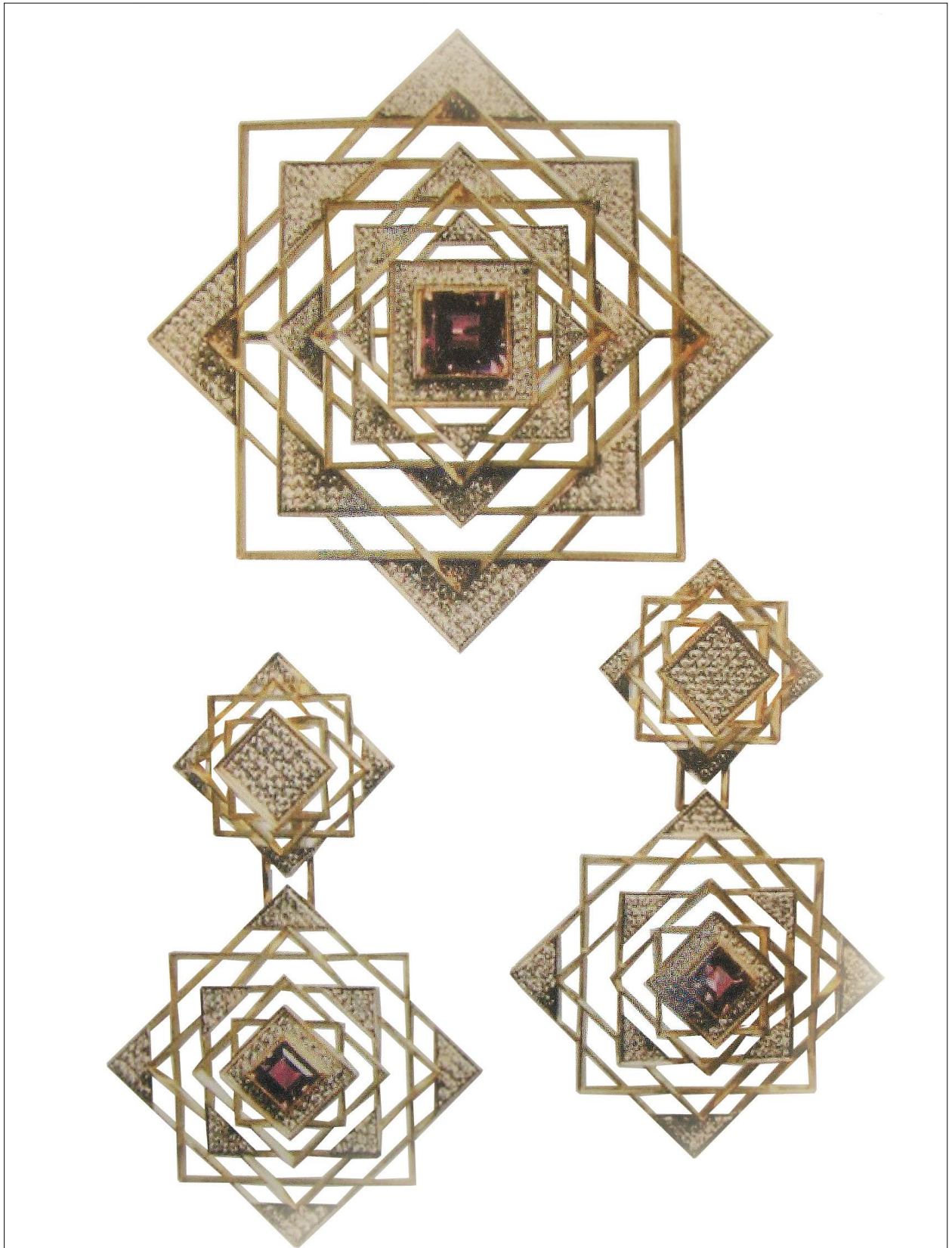

Фото 33. (Взірець) І. Шедов. Жіночий гарнітур «Білий квадрат», м. Санкт-Петербург

Фото 34. (Взірець) А. Гарджук. Жіночий гарнітур «Очі відьми», м. Косів

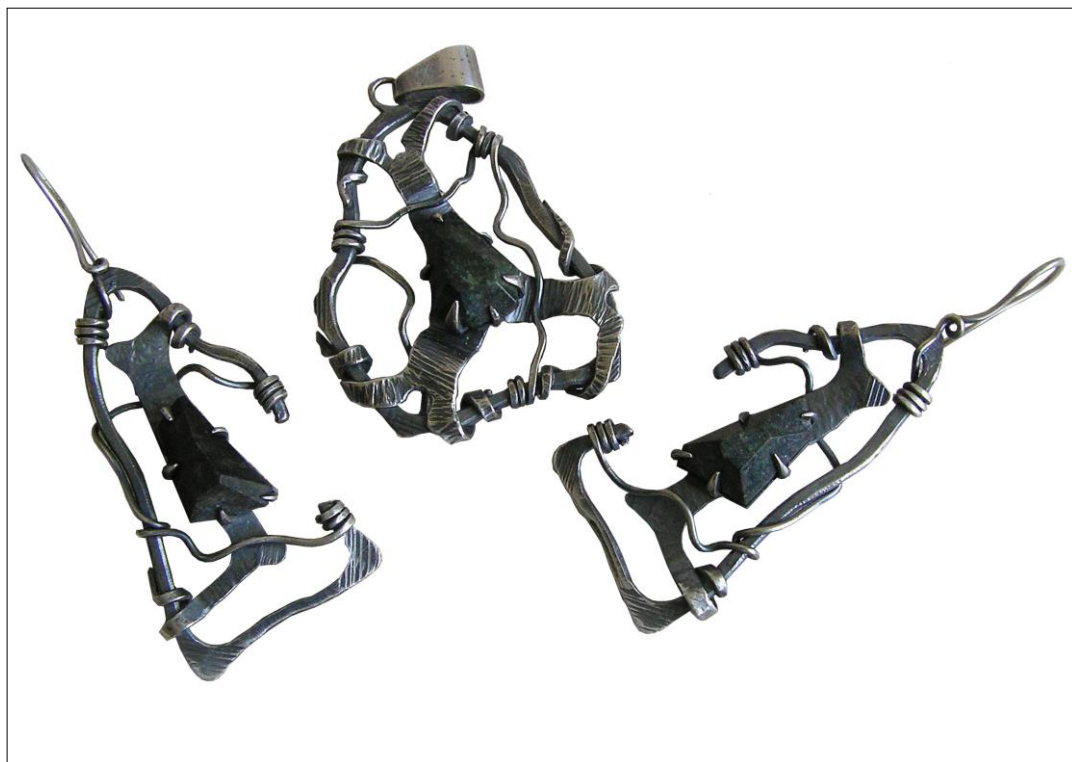

Фото 35. (Взірець) Р. Гарматюк. Жіночий гарнітур, комплект, м. Косів

Фото 36. (Взірець) Автор невідомий. Жіночий гарнітур

Фото 37. (Взірець) Р. Гарматюк. Жіночий гарнітур, м. Косів

Фото 38. (Взірець) С. Садагурський. Жіночий гарнітур «Згарда», м. Вижниця

Фото 39. (Взірець) С. Лемський. Жіночий гарнітур, м. Вижниця

Фото 40. (Взірець) В. Шоломій. Жіночий гарнітур, м. Львів

Фото 41. (Взірець) С. Лазоряк. Жіночий гарнітур, м. Вижниця

Фото 42. (Взірець) Н. Гаттенберг. Жіночий гарнітур «Весняний», м. Санкт-Петербург

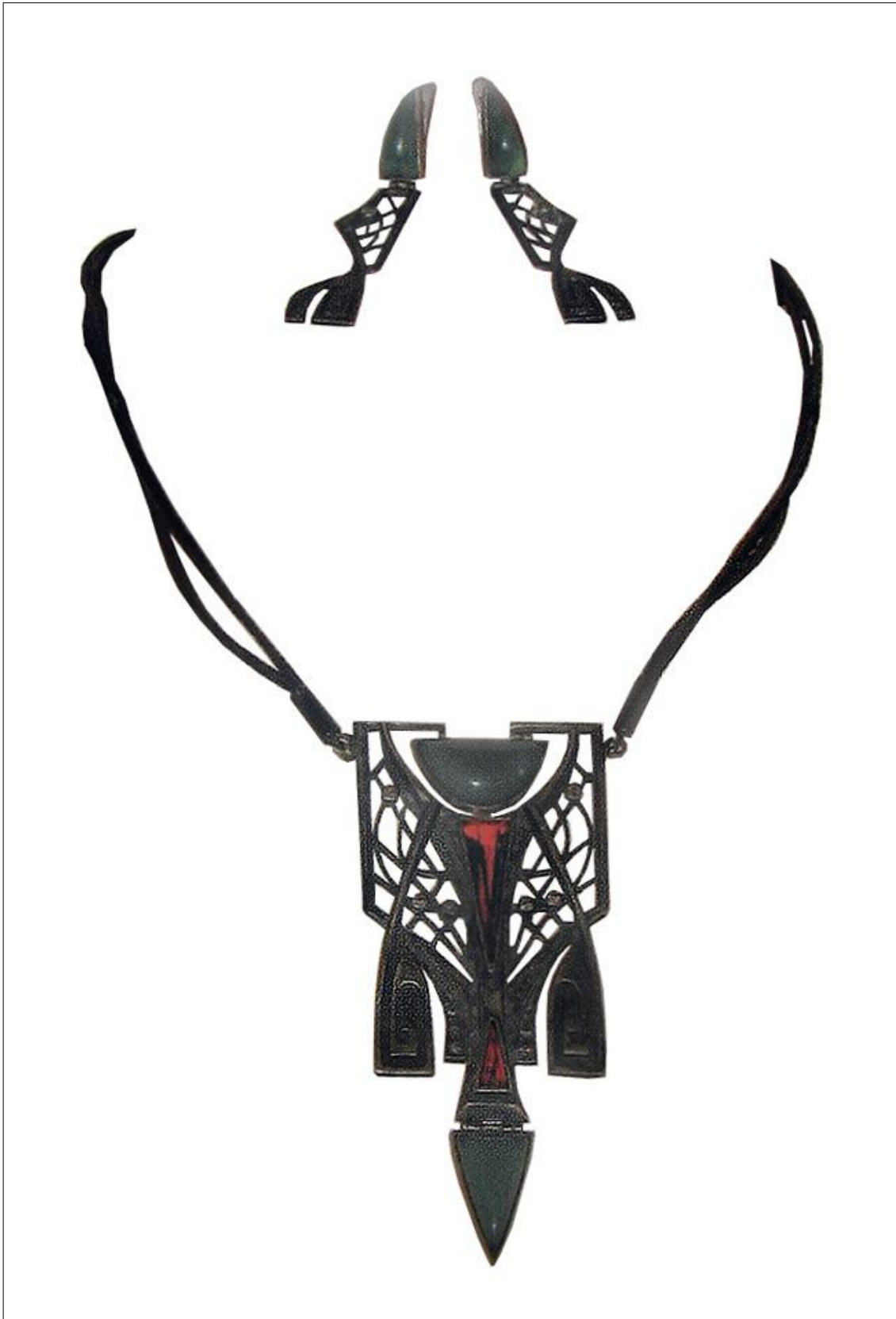

Фото 43. (Взірець) В. Тетенюк. Жіночий гарнітур, м. Вижниця

Фото 44. (Взірець) Автор невідомий. Жіночий гарнітур

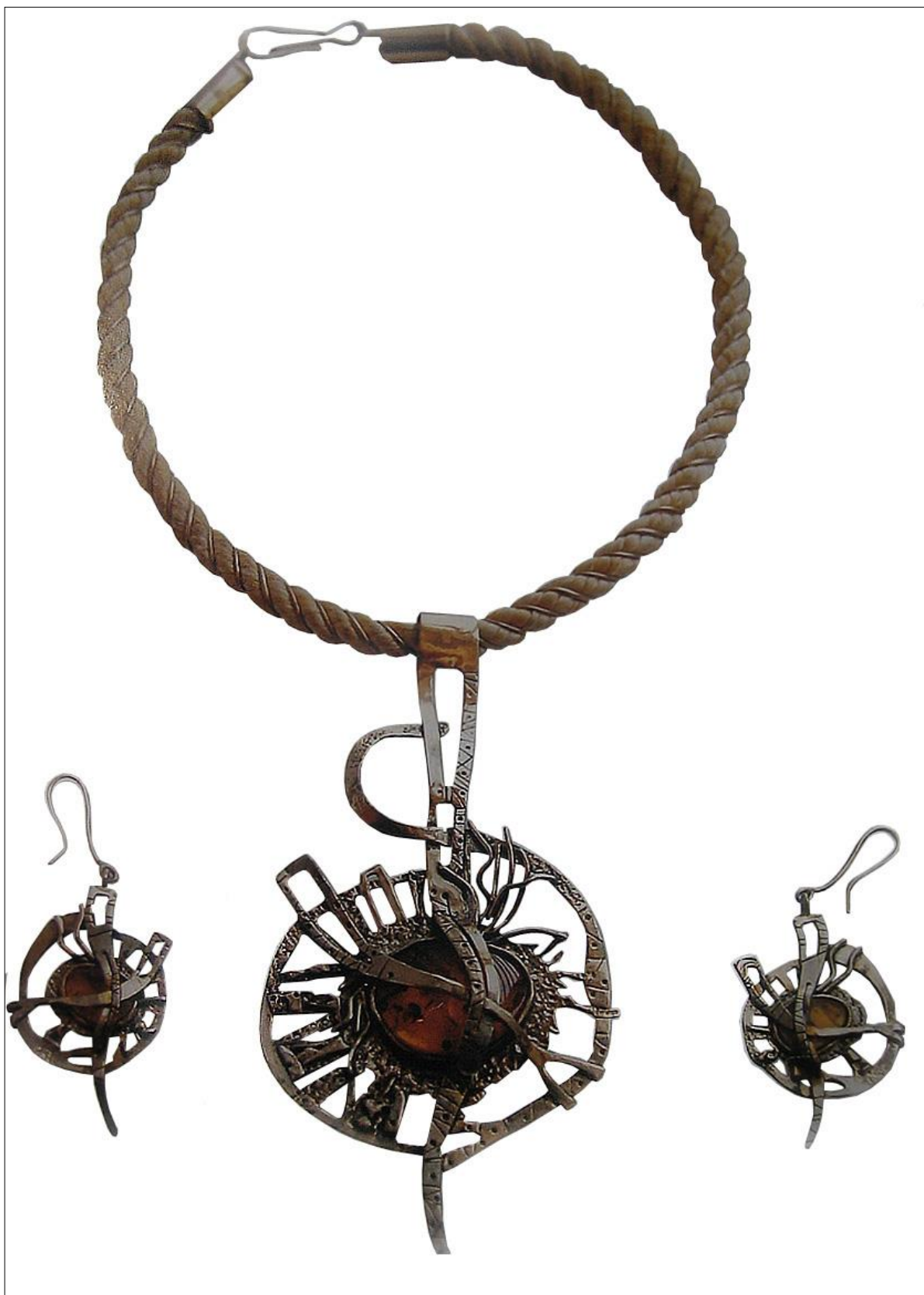

Фото 45. (Взірець) К. Большакова. Жіночий гарнітур, м. Вижниця

Фото 46. (Взірець) В. Шоломій.
Нагрудна прикраса, підвіска, м. Львів

Фото 47. (Взірець) Ч. Хорнер
Нагрудна прикраса, підвіска, Англія

Фото 48. (Взірець) В. Зотов. Підвіска
«Яблуко», м. Санкт-Петербург

Фото 49. (Взірець) В. Шоломій. Нагрудна
прикраса, підвіска, м. Львів

Фото 50. (Взірець) В. Шоломій.
Нагрудна прикраса, підвіска, м. Львів

Фото 51. (Взірець) К. Большакова.
Нагрудна прикраса, підвіска, м. Вижниця

Фото 52. (Взірець) Автор невідомий.
Нагрудна прикраса, колье

Фото 53. (Взірець) Ж. Перре.
Нагрудна прикраса, колье, Франція

Фото 54. А. Проць. Нагрудна прикраса, колье, м. Івано-Франківськ

Фото 55. В.Мелимука. Нагрудна прикраса, колье, м. Івано-Франківськ

Фото 56. В. Семяник. Нагрудна прикраса, колье, м. Івано-Франківськ

Фото 57. (Взірець) К. Кравчук. Нагрудна прикраса, кольє «Лада», м. Чернівці

Фото 58. (Взірець) Є. Опалева. Нагрудна прикраса, кольє, м. Санкт-Петербург

Фото 59. (Взірець) В. Чернова. Нагрудна прикраса, колье, м. Санкт-Петербург

Фото 60. (Взірець) В. Шоломій.
Кулон, м. Львів

Фото 61. (Взірець) Р. Гарматюк. Нагрудна
прикраса, кулон, м. Косів

Фото 62. (Взірець) О.Івасюта. Нагрудна
прикраса, кулон «Сон під ранок», м. Львів

Фото 63. (Взірець) А.Корогодов. Кулон
«Арлекіно», м. Санкт-Петербург

Фото 64. Р. Гарматюк. Нагрудна прикраса, кулон, м. Косів

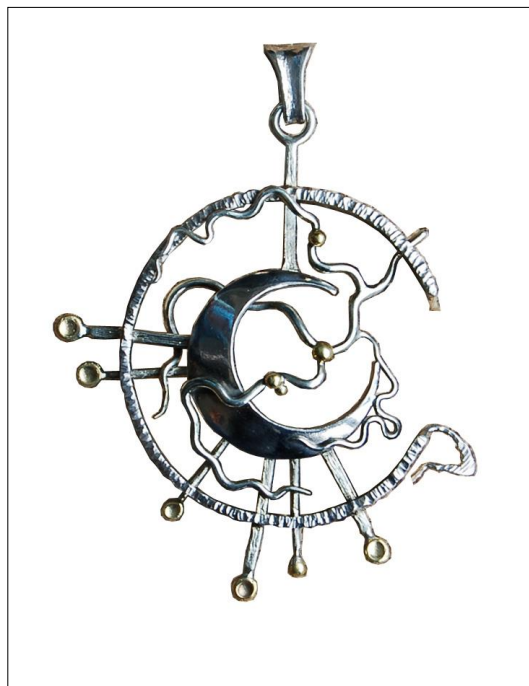

Фото 65. Р. Гарматюк. Нагрудна прикраса, кулон, м. Косів

Фото 66. (Взірець) С. Микита. Нагрудна прикраса, кулон, м. Львів

Фото 67. (Взірець) Р. Лалік. Нагрудна прикраса, кулон, Франція

Фото 68. (Взірець) О. Гаркус. Нагрудна прикраса, кулон, м. Косів

Фото 69. (Взірець) В. Шоломій.
Нагрудна прикраса, кулон, м. Львів

Фото 70. (Взірець) В. Шоломій.
Нагрудна прикраса, кулон, м. Львів

Фото 71. (Взірець) С. Микита. Нагрудна прикраса, кулон, м. Львів

Фото 72. (Взірець) С. Микита. Нагрудна прикраса, кулон, м. Львів

Фото 73. (Взірець) В. Шоломій. Нагрудна прикраса, кулон, м. Львів

Фото 74. В. Пилипів. Нагрудна прикраса, кулон, м. Івано-Франківськ

Фото 75. (Взірець) В. Шоломій. Нагрудна прикраса, кулон, м. Львів

Фото 76. (Взірець) Р. Гарматюк.
Нагрудна прикраса, кулон, м. Косів

Фото 77. (Взірець) Р. Гарматюк.
Нагрудна прикраса, кулон, м. Косів

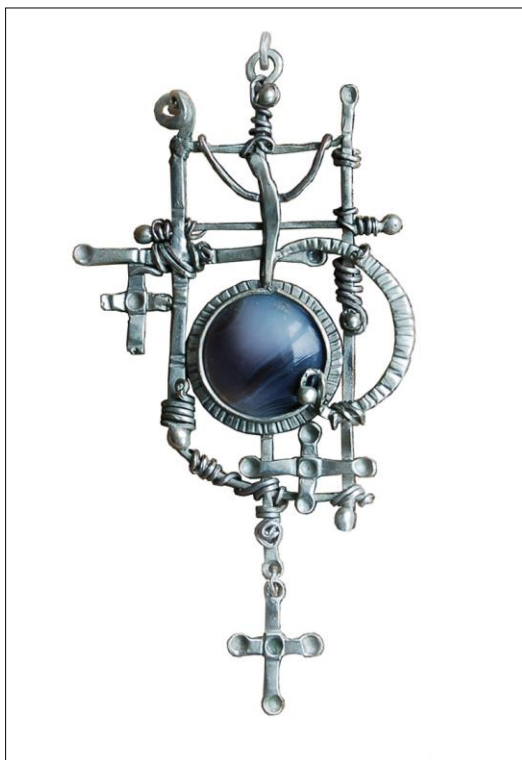

Фото 78. (Взірець) Р. Гарматюк.
Нагрудна прикраса, кулон, м. Косів

Фото 79. (Взірець) В. Шоломій.
Нагрудна прикраса, кулон, м. Львів

Фото 80. (Взірець) О. Барбалат.
Нагрудний хрест, м. Київ

Фото 81. (Взірець) О. Гаркус.
Нагрудний хрест, м. Косів

Фото 82. В. Марцінко.
Нагрудний хрест, м. Івано-Франківськ

Фото 83. (Взірець) С. Микита.
Нагрудний хрест, м. Львів

Фото 84. В. Ковальчук.
Нагрудний хрест, м. Івано-Франківськ

Фото 85. (Взірець) О. Івасюта.
Нагрудний хрест, м. Львів

Фото 86. (Взірець) О. Гаркус
Нагрудний хрест, м. Косів

Фото 87. Б. Галюк.
Нагрудний хрест, м. Івано-Франківськ

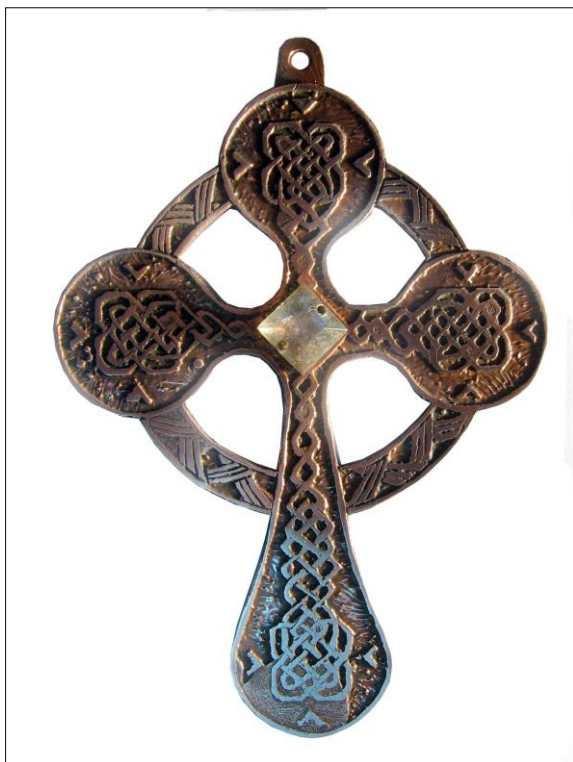

Фото 88. В. Ватаманюк.
Нагрудний хрест, м. Івано-Франківськ

Фото 89. (Взірець) О. Івасюта.
Нагрудний хрест, м. Львів

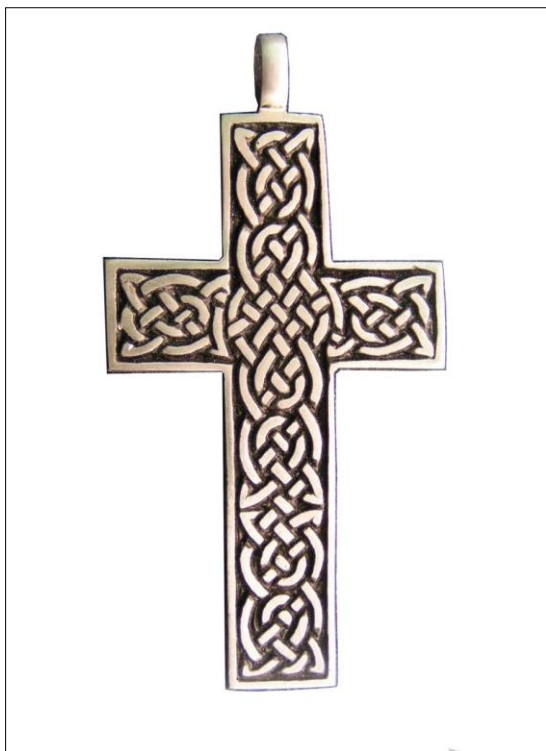

Фото 90. (Взірець) С. Микита.
Нагрудний хрест, м. Львів

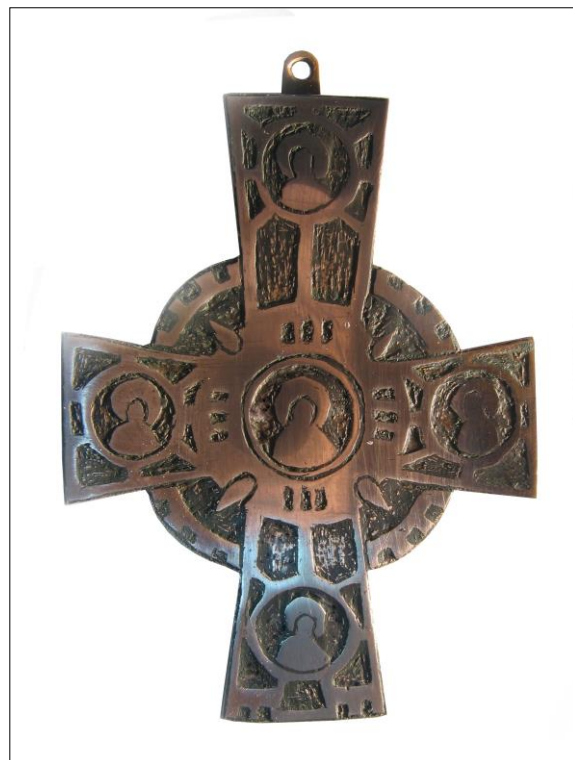

Фото 91. Р. Круцик.
Нагрудний хрест, м. Івано-Франківськ

Фото 92. (Взірець) В. Шоломій.
Брошка, м. Львів

Фото 93. (Взірець) В. Уфімцев. Брошка
«Золоті бджілки», м. Санкт-Петербург

Фото 94. (Взірець) Ч. Ешбі.
Брошка, Англія

Фото 95. (Взірець) В. Шоломій.
Брошка, м. Львів

Фото 96. (Взірець) В. Сарикін.
Брошка, м. Санкт-Петербург

Фото 97. (Взірець) В. Шоломій.
Брошка, м. Львів

Фото 98. (Взірець) А. Міхальянц. Брошка «Чорне – червоне», м. Сімферополь

Фото 99. (Взірець) В. Шоломій.
Брошка, м. Львів

Фото 100. (Взірець) Т. Фарнер.
Брошка, Англія

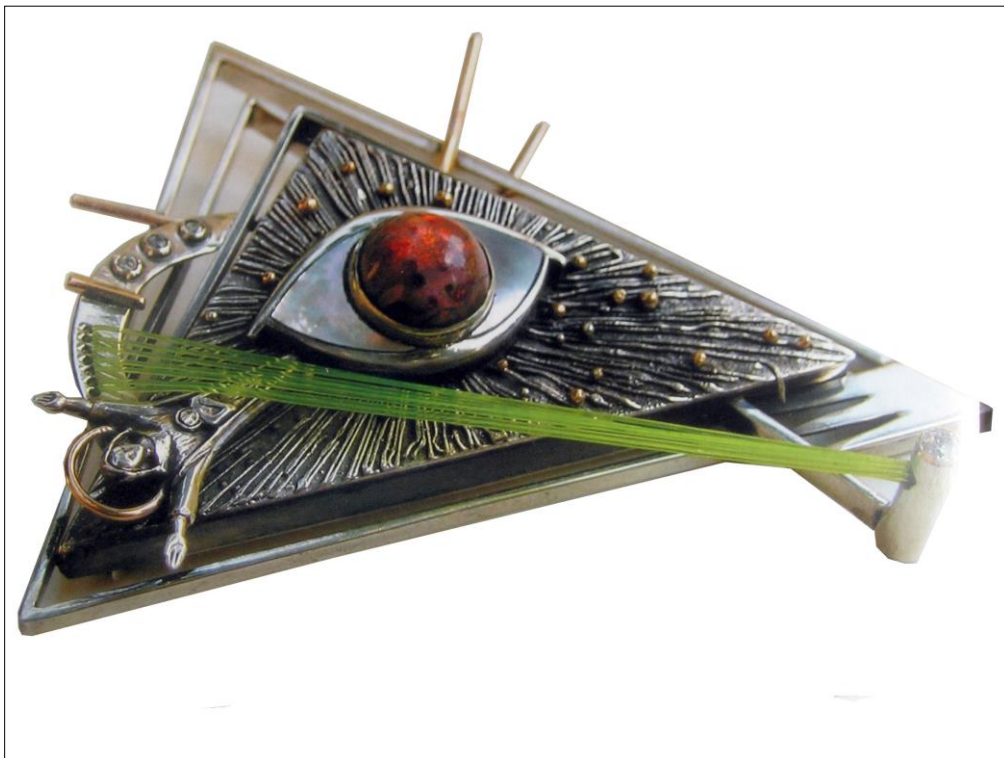

Фото 101. (Взірець) К. Кравчук. Брошка «Всевидюче око», м. Чернівці

Фото 102. (Взірець) В. Шоломій.
Брошка, м. Львів

Фото 103. (Взірець) А. Міхалянц.
Брошка, м. Сімферополь

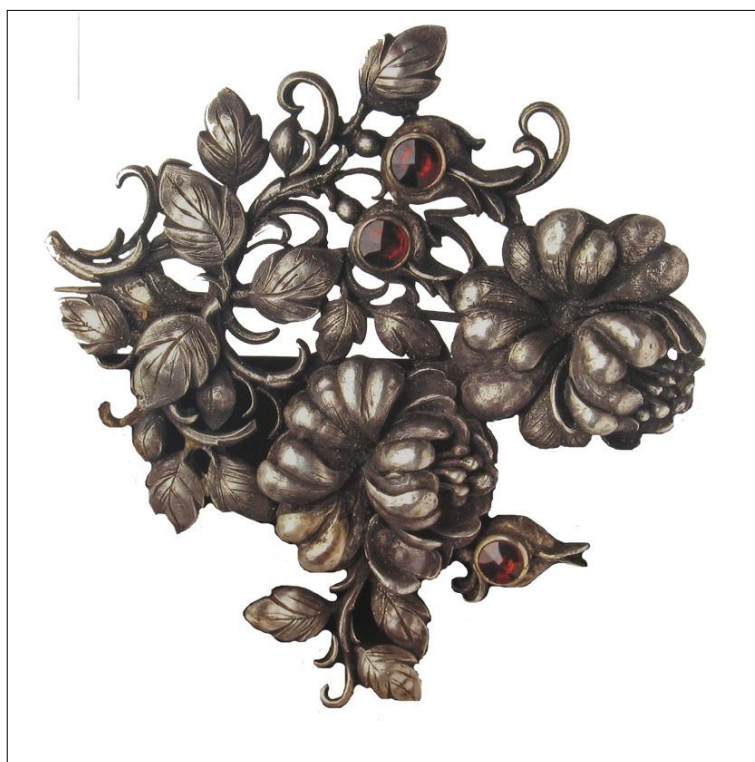

Фото 104. (Взірець) Т. Макієвська. Брошка, м. Санкт-Петербург

Фото 105. (Взірець) Й. Гофман. Брошка, Англія

Фото 106. (Взірець) І. Шедов. Брошка «Орхідея», м. Санкт-Петербург

Фото 107. (Взірець) Р. Гарматюк.
Перстень, м. Косів

Фото 108. Д. Сусак.
Перстень, м. Івано-Франківськ

Фото 109. (Взірець) О. Гаркус.
Перстень «Оберіг», м. Косів

Фото 110. (Взірець) Р. Гарматюк.
Перстень, м. Косів

Фото 111. (Взірець) С. Микита.
Перстень, м. Львів

Фото 112. (Взірець) Р. Сигут.
Перстень, м. Івано-Франківськ

Фото 113. (Взірець) Р. Гарматюк.
Перстень, м. Косів

Фото 114. (Взірець) О. Івасюта.
Перстень, м. Львів

Фото 115. (Взірець) О. Івасюта.
Перстень, м. Львів

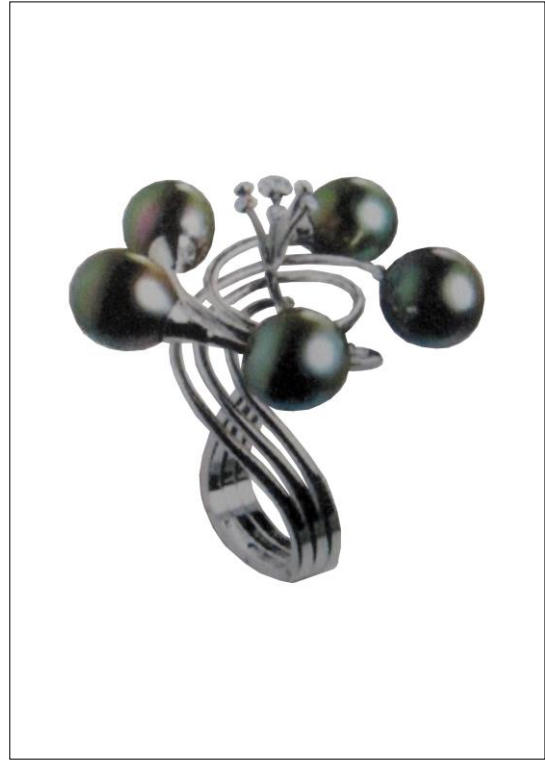

Фото 116. (Взірець) І. Дорофеева
Перстень «Флора», м. Санкт-Петербург

Фото 117. (Взірець) Р. Гарматюк.
Перстень, м. Косів

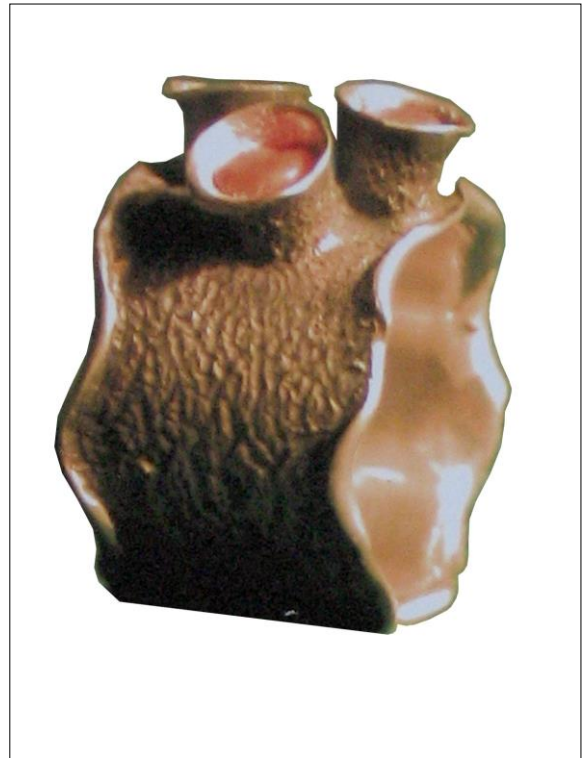

Фото 118. (Взірець) О. Гаркус
Перстень, м. Косів

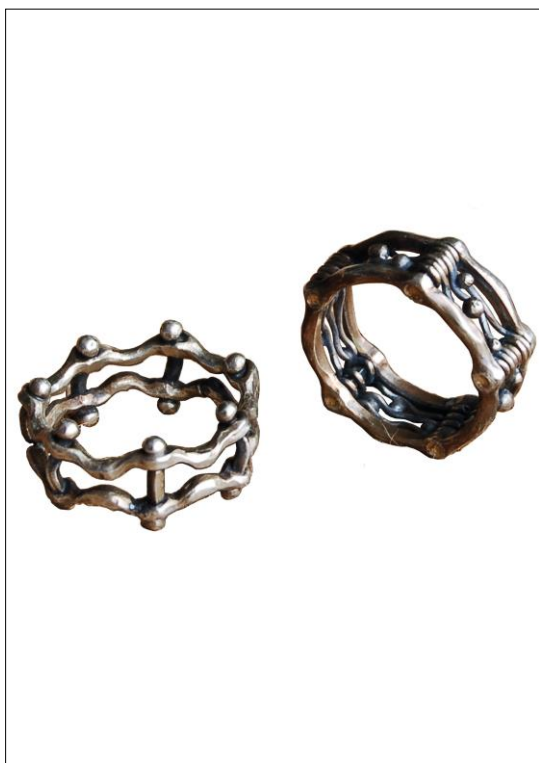

Фото 119. (Взірець) Р. Гарматюк.
Перстень, м. Косів

Фото 120. (Взірець) Р. Гарматюк.
Перстень, м. Косів

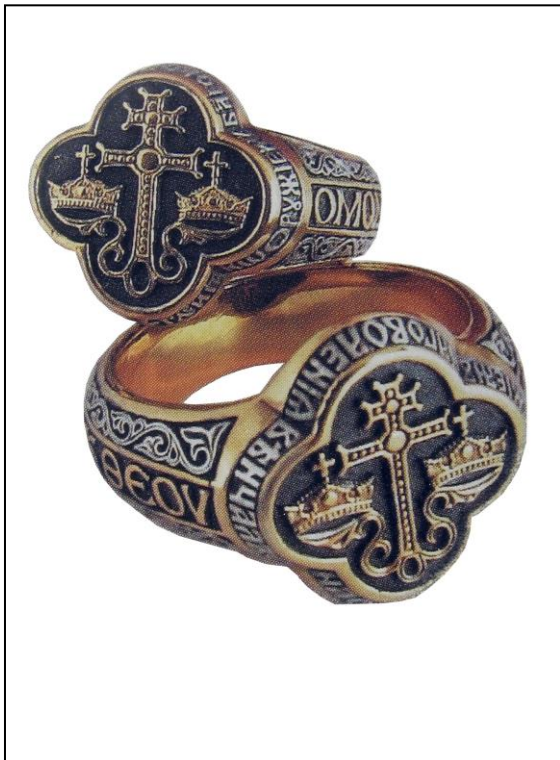

Фото 121. (Взірець) Ю. Федоров.
Перстень, м. Москва

Фото 122. (Взірець) В. Шоломій.
Каблучка, м. Львів

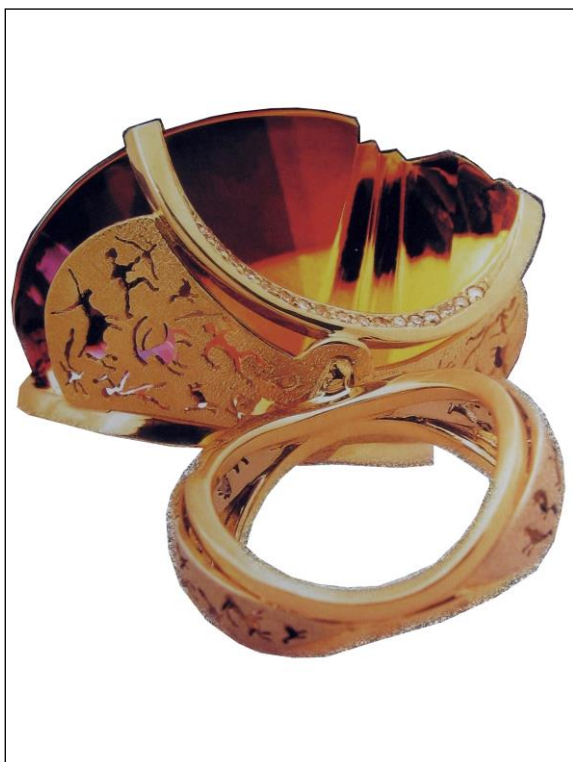

Фото 123. (Взірець) Т. Валіулін. Перстень.
«Льодовий період», м. Санкт-Петербург

Фото 124. (Взірець) В. Шоломій.
Каблучки, м. Львів

Фото 125. (Взірець) С. Микита. Персні, м. Львів

Фото 126. (Взірець) О. Гаркус. Перстень, м. Косів

Фото 127. (Взірець) В. Шоломій.
Сережки, м. Львів

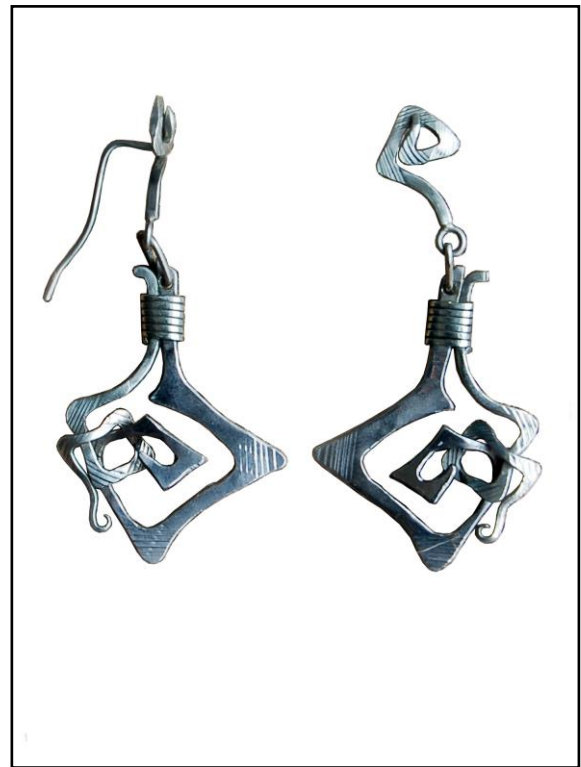

Фото 128. (Взірець) Р. Гарматюк.
Сережки, м. Косів

Фото 129. (Взірець) В. Балибердін.
Сережки «Квіти дитинства», м. Київ

Фото 130. (Взірець) В. Ігнатків. Сережки
«Вербна неділя», м. Санкт-Петербург

Фото 131. (Взірець) Р. Гарматюк.
Сережки, м. Косів

Фото 132. (Взірець) В. Шоломій.
Сережки, м. Львів

Фото 133. (Взірець) А. Гарджук.
Сережки, м. Косів

Фото 134. (Взірець) Р. Гарматюк.
Сережки, м. Косів

Фото 135. (Взірець) Р. Гарматюк.
Сережки, м. Косів

Фото 136. (Взірець) В. Балибердін.
Сережки «Святкові», м. Київ

Фото 137. (Взірець) Р. Гарматюк. Сережки, м. Косів

Фото 138. (Взірець) Р. Гарматюк. Сережки, м. Косів

Фото 139. (Взірець) В. Шоломій. Сережки, м. Львів

Фото 140. Н. Велігоша. Жіночий гарнітур (чільце-колти, браслети наручні),
м. Івано-Франківськ

Фото 141. (Взірець) О. Гаркус. Браслет, м. Косів

Фото 142. (Взірець) П. Олександрова. Браслет «Рідні ворота», м. Санкт-Петербург

Фото 143. (Взірець) Р. Гарматюк. Браслет, м. Косів

Фото 144. (Взірець) Автор невідомий. Браслет

Фото 145. Н. Велігоша.

Пряжка, м. Івано-Франківськ

Фото 146. (Взірець) К. Горхам.

Пряжка, Франція

Фото 147. (Взірець) В. Хаттон. Пряжка, Англія

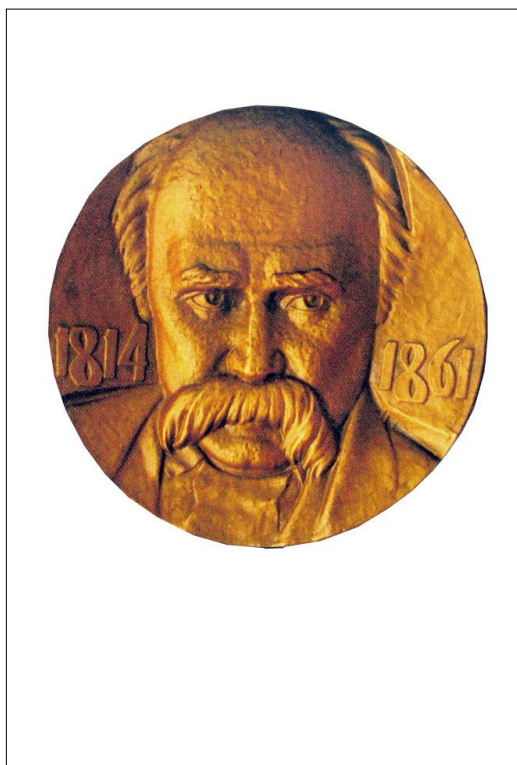

Фото 148. (Взірець) В. Попов.
Тематична медаль, м. Київ

Фото 149. (Взірець) В. Попов.
Тематична медаль, м. Київ

Фото 150. (Взірець) В. Попов. Тематична медаль, м. Київ

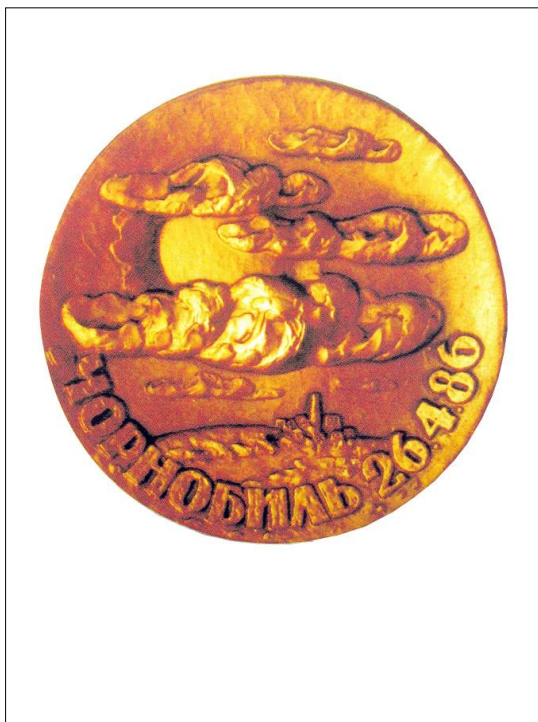

Фото 151. (Взірець) В. Попов.
Тематична медаль, м. Київ

Фото 152. (Взірець) С. Федорин.
Тематична медаль, м.Івано-Франківськ

Фото 153. (Взірець) Ю. Шевяков.
Тематична медаль, м. Маріуполь

Фото 154.(Взірець) Ю. Шевяков.
Тематична медаль, м. Маріуполь

Фото 155. (Взірець) В. Попов.
Тематична медаль, м. Київ

Фото 156. (Взірець) В. Попов.
Тематична медаль, м. Київ

Фото 157. (Взірець) В. Попов.
Тематична медаль, м. Київ

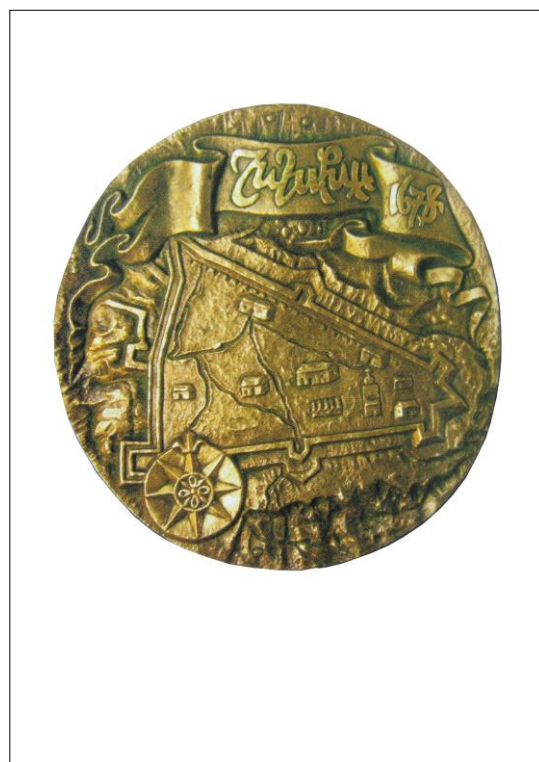

Фото 158. (Взірець) В. Попов.
Тематична медаль, м. Київ

Фото 159. (Взірець) В. Городецький. Корона вінчальна (жіноча), м. Івано-Франківськ

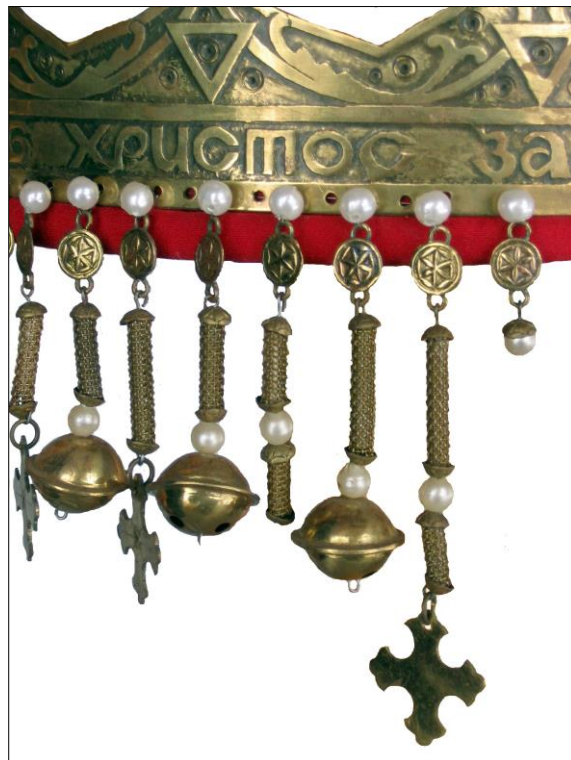

Фото 160. (Взірець) В. Городецький. Корона вінчальна (жіноча). Фрагмент

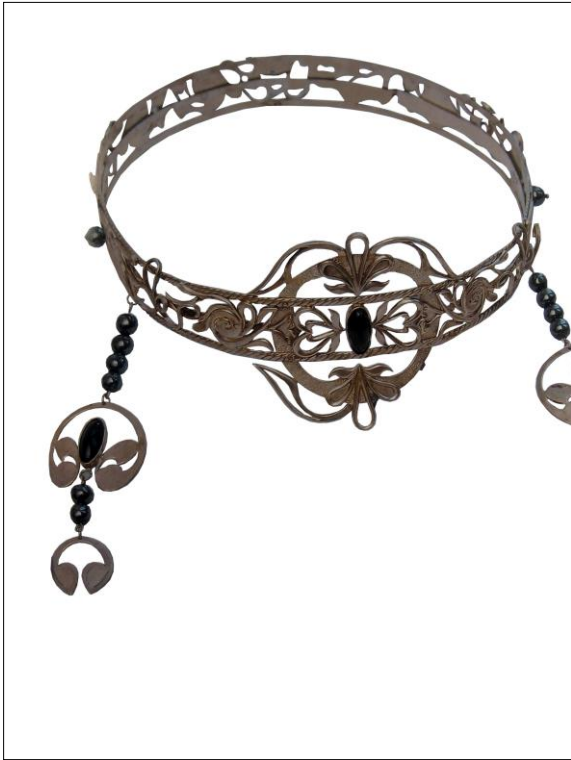

Фото 161. (Взірець) І. Тахчіанов. Чільце.
«Красуня Вижниці», м. Вижниця

Фото 162. (Взірець) О. Куконін.
Корона, м. Вижниця

Фото 163. (Взірець) Р. Діда. Корона (вінчальна), м. Львів

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво: Навч. посібник / Є. А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є. Станкевич. – Львів : [б. в.], 1992.
2. Асеев Ю. С. Мистецтво Київської Русі / Ю. С. Асеев. – К. : [б. в.], 1989.
3. Балецкий В. С. Синтетические аналоги и имитации природных камней / В. С. Балецкий, Е. Е. Лисицина. – М.: Недра, 1981.
4. Бреполь Э. Теория и практика ювелирного дела / Э. Бреполь. – Л. : Машиностроение, 1982.
5. Бочаров Г. Н. Художественный металл Древней Руси / Г. Н. Бочаров. – М. : [б. и.], 1984.
6. Греков Б. Скіфи / Б. Греков. – К. : [б. в.], 1986.
7. Давня історія України. – К. : [б. в.], 1998.
8. Кривавич Д. П. Українське мистецтво / Д. П. Кривавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Л. : Світ, 1992.
9. Єфименко О. Історія України та її народу / О. Єфименко. – К. : [б. в.], 1992.
10. Івасюта О. Комплект жіночих прикрас з програми другого курсу кафедри металу ЛНАМ / О. Івасюта // Ковальська майстерня. Каталог: художня обробка металу в навчальних закладах України. – К. : [б. в.], 2006. – С. 161–164.
11. Жолтовський П. М. Художнє лиття на Україні в 14–18 ст. / П. М. Жолтовський. – К. : [б. в.], 1973.
12. Комягин Ю. П. Учебник ювелира-монтажника / Ю. П. Комягин, В. П. Новиков. – Л.: Машиностроение, 1986.
13. Корнилов И. И. Ювелирные камни / И. И. Корнилов, Ю. П. Солодова. – М. : Недра, 1982.
14. Манко Г. Пайка и припой / Г. Манко. – М. : Машиностроение, 1968.
15. Марченко В. И. Ювелирное дело / В. И. Марченко. – М. : Высшая школа, 1984.
16. Мінжулін О. Реставрація творів з металу / О. Мінжулін. – К. : Спалах, 1998.
17. Мир металла. Международный специализированный журнал. – СПб. : [б. и.], 2006. – № 1–3.
18. Мозолевський Б. М. Скіфський степ / Б. М. Мозолевський. – К. : [б. в.], 1983.

19. Мозолевський Б. Товста Могила / Б. Мозолевський. – К. : [б. в.], 1979.
20. Нариси з історії українського декоративного мистецтва. – Львів : [б. в.], 1970.
21. Никитин М. К. Химия в реставрации / М. К. Никитин, Е. П. Мельникова. – Л. : [б. и.], 1990.
22. Навроцкий В. К. Гигиена труда / В. К. Навроцкий. – М. : Медицина, 1967.
23. Одноралов Н. В. Гальванотехника в декоративном искусстве / Н. В. Одноралов. – М. : Искусство, 1974.
24. Постникова-Лосева М. М. Золотое и серебряное дело XV–XX вв. / М. М. Постникова-Лосева, Н. Г. Платонова, Б. Л. Ульянова. – М. : Наука, 1983.
25. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень: підручник. – К. : Знання, 2005.
26. Толочко П. П. Київська Русь / П. П. Толочко. – К. : [б. в.], 1994.
27. Толочко П. П. Літописи Київської Русі / П. П. Толочко. – К. : [б. в.], 1994.
28. Трипільські осередки металообробки карпатсько-подніпровського регіону // Енцикл. трипіль. цивілізація в 2-х т. – К. : [б. в.], 2004. – Т. 1. – С. 225.
29. Тимків Б. М. Формування художньої етнокультури студентів засобами народного декоративно-прикладного мистецтва / Б. М. Тимків // Етнос і культура. Часопис Прикарпатського університету ім. В. Стефаніка : збірник наук.-теорет. статей. – Івано-Франківськ : Плай, 2003. – № 1. – С. 131–135.
30. Тымкив Б. М. Этнокультурный аспект усовершенствования занятий декоративно-прикладным искусством в высших учебных заведениях / Б. М. Тымкив // Педагогика искусства как новое направление гуманитарного знания: Материалы I Международной сессии. – М. : [б. и.], 2007. – С. 114–121.
31. Тищенко О. Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України / О. Р. Тищенко. – К. : Либідь, 1992.
32. Технология ювелирного производства / [С. А. Селиванкин, И. И. Власов, Л. А. Гутов и др.]. – Л. : Машиностроение, 1978.
33. Тойбл К. Ювелирное дело / К. Тойбл. – М. : Легкая и пищевая промышленность, 1982.
34. Фіголь М. Мистецтво стародавнього Галича / М. Фіголь – К. : [б. в.], 1997.

35. Флеров А. В. Художественная обработка металлов / А. В. Флеров. – М. : Высшая школа, 1976.
36. Флеров А.В. Материаловедение и технология художественной обработки металлов / А. В. Флеров. – М. : Высшая школа, 1978.
37. Нельтовський Ю. Л. Українське мистецтво (від найдавніших часів – до початку ХХ століття) / Ю. Л. Нельтовський, Д. В. Степовик, Л. Г. Членова. – К. : Радянська школа, 1976.
38. Шнайдер Г. А. Основы художественной обработки металла / Г. А. Шнайдер. – К. : Высшая школа, 1988.
39. Abschli arbeiten am Anhänger // Goldschmiede Zeitung. – 1986.
40. Die Fassung für den Safircabochochon // Goldschmiede Zeitung. – 1986.
41. Die filigrane Drahtarbeit // Goldschmiede Zeitung. – 1986.
42. Dills E. A pendant with drilled stones / E. Dills // Gems and Minerals. – 1967.
43. Dills E. Earrings – a solderless project / E. Dills //Gems and Minerals. – 1967.
44. Fassen des Steines und Setzen der Goldpunkte // Goldschmiede Zeitung. – 1986.
45. Handbuch des Goldschmieds. – Bd. 2, 5 Auflage. – Stuttgartä Ruhle-Diebe-ner-Verlag, 1970.
46. Herstellung eines Drahtchatons // Goldschmiede Zeitung. – 1987.
47. Herstellung eines Drahtchatons mit 4 Stotzen // Goldschmiede Zeitung. – 1987.

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	3
2. Навчальна програма спеціалізації «Етнодизайн ювелірних виробів»...5	5
3. Орієнтовна тематика навчальних завдань	9
4. Методичні рекомендації до спеціалізації «Етнодизайн ювелірних виробів»	11
5. Список рекомендованої літератури	87

Навчальне видання

**Тимків Богдан Михайлович,
Городецький Віталій Іванович**

ЕТНОДИЗАЙН ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ

**Навчальна програма та методичні рекомендації для студентів
спеціальності «Декоративно-прикладне мистецтво»
(спеціалізація)**

Головний редактор *В. Головчак*
Літературна редакція і коректура *Н. Гриців*
Верстка і правка *В. Яремко*

Підп. до друку 2.12.2008 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура “Times New Roman”. Ум. друк. арк. 5,3.
Тираж 100 пр. Зам. №.142.

Видавець і виготовлювач
Видавництво «Плай» ЦІТ
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
76000, м. Івано-Франківськ, вул. С. Бандери, 1
Тел. 71-56-22. Е-mail: vdvcit@pu.if.ua.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2718 від 12.12.2006.

